

## I. világháborús emlékművek

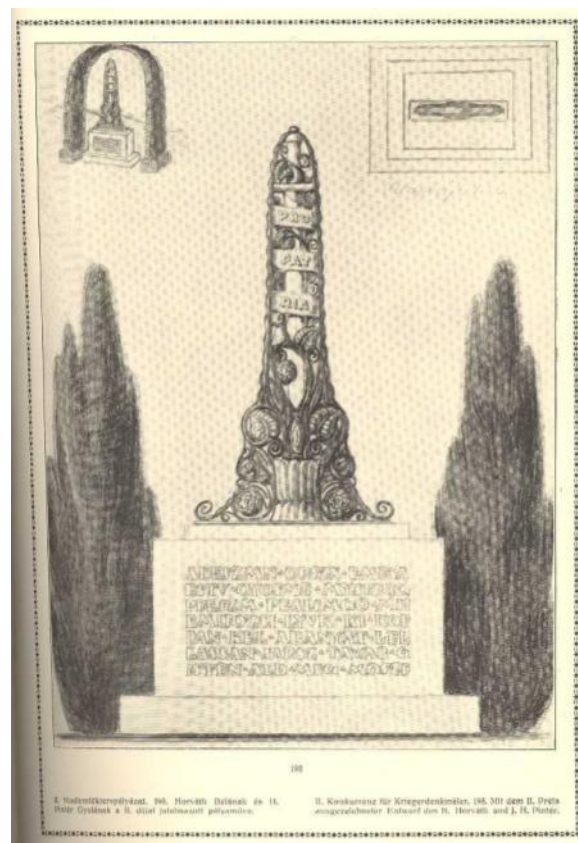
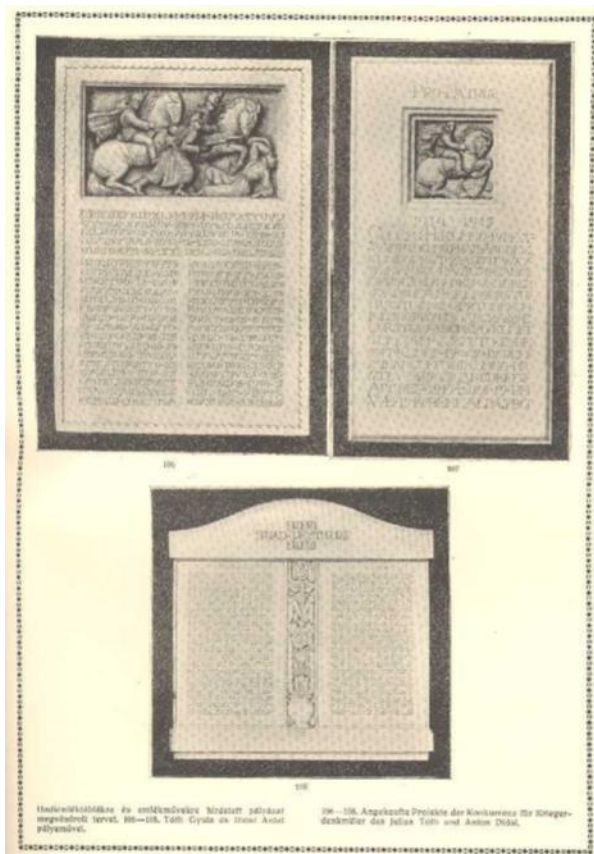
„Az nem lehet, hogy annyi szív  
Hiába ontá vért”  
(Vörösmarty Mihály)

A nagy háború már a kirobbanásának évében elkezdte szedni az áldozatait, így sajnos igen hamar felmerült az igény, hogy az elesett katonák méltó emléket állítsunk. E célból alakult meg a háború kitörése után alig fél évvel, 1914 végén, a Hősök Emlékét Megörökítő Országos Bizottság, vagyis a HEMOB. A bizottság célja az volt, hogy a háborúban elesett katonáknak emlékműveket állítsanak.

1917-re elérték, hogy törvény mondja ki a települések emlékmű állítási kötelezettségét. Magyarországon, az I. világháború alatt emelt emlékművek többsége az ő nevükhöz köthető.

1915-ben a HEMOB pályázatot írt ki falba illeszthető emléktáblákra, és szabadon álló emlékművekre egyaránt. A cél olyan títustervek meghatározása volt, amik országszerte alkalmazhatók, de egyedivé is tehetőek. A beérkező pályaműveket vizsgálva átfogó képet kaphatunk a háborús emlékművek néhány alaptípusáról. Jelen voltak a legegyszerűbbek, de akadtak egészen összetett kompozíciók.

Megjelennek a domborművek, a kard, és az obeliszkok.





A fenti példákon kívül jellemző volt még a turul, a katona, szentek ábrázolása, és a címer megjelenése.

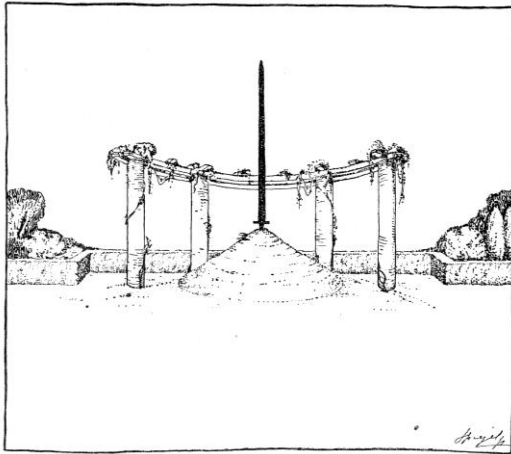
Gyakran olvashatjuk a Pro Patria latin feliratot, ami azt jelenti: Hazáért.

### Isten Kardja

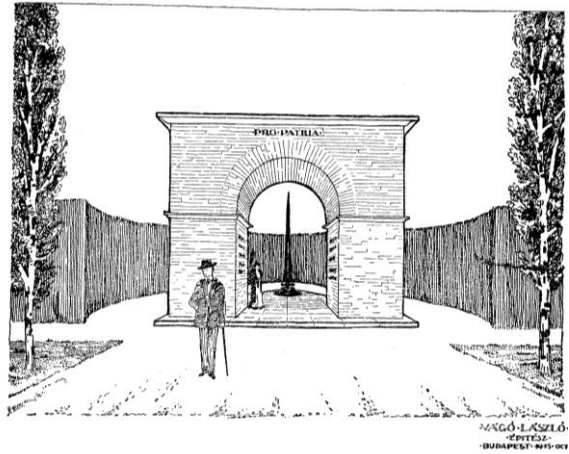
Az emlékművek között gyakori volt a kard megjelenése, ami különleges jelentést hordozott. A földből kinövő penge mitológiai jelentést hordoz, a hadak istene fegyverének szimbóluma, emellett utal a hun mítoszra is. Isten Kardja a nemzeti egység, és legyőzhetetlenség jelképeként jelenik meg.

A kor építészei, többek között Vágó László, Vágó József, Málnai Béla, Spiegel Frigyes, és Medgyes Alajos, a háborús évek alatt emlékműveket is terveztek.

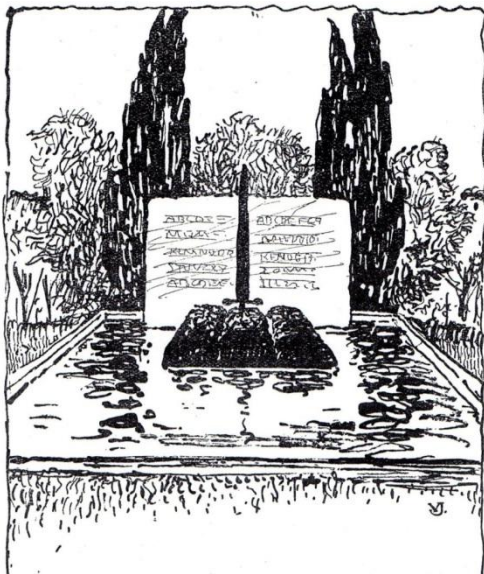
1916-ban a Magyar Építőművészek Szövetsége az Isten Kardja- Hősök emléke c. kiadványban gyűjtötte össze a kard témáját feldolgozó emlékművek vázlatait.



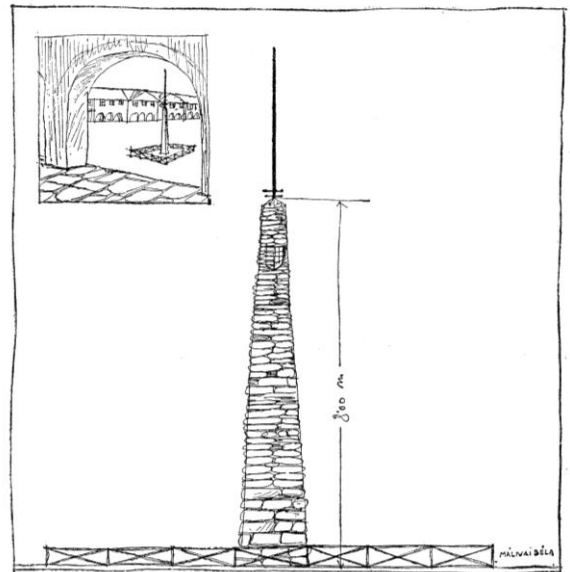
Spiegel Frigyes rajza



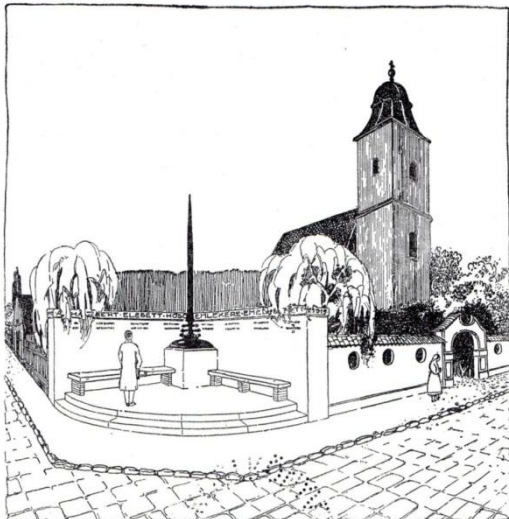
Vágó László rajza



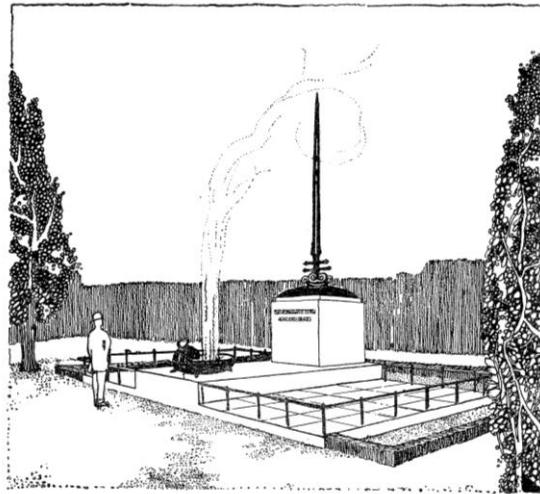
Vágó József rajza



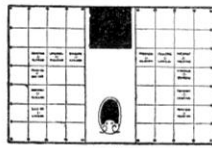
Málnai Béla rajza



VÁGÓ LÁSZLÓ  
ÉPÍTŐPÁLY  
BUDAPEST-ÁRNYASZÉK

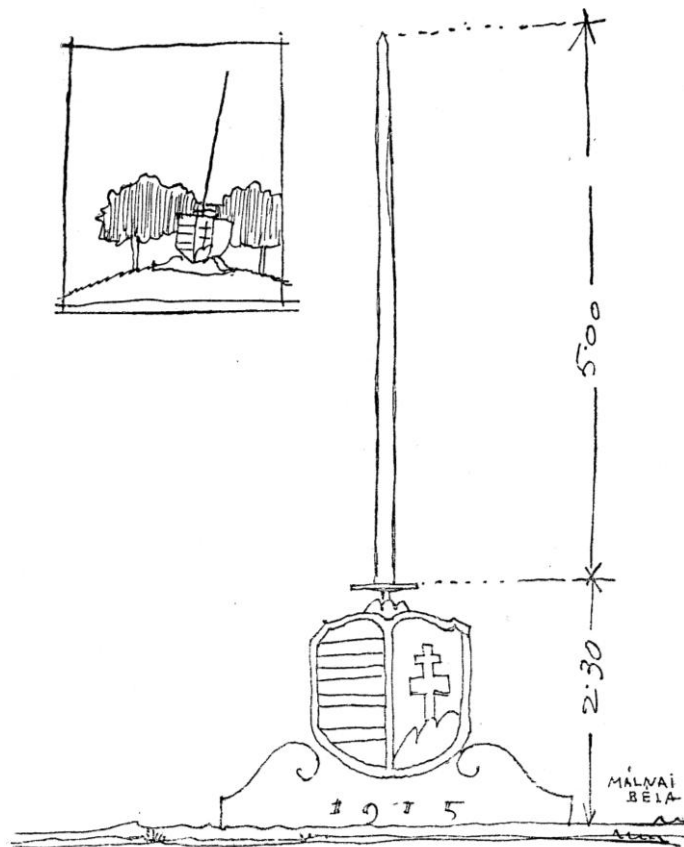


VÁGÓ LÁSZLÓ  
ÉPÍTŐPÁLY  
BUDAPEST-ÁRNYASZÉK



ALAPRAJZ = 1:50

Vágó László rajzai



Málnai Béla rajza

A kard motívum sokakat megihletett. A háború éve alatt, és az azt követő évekbe, évtizedekben is készültek a mitológiai kardra utaló emlékművek, Budapesten, és országsszerte.



Budapest, Bécsi út (1925)



Budapest, Kozma utca,  
tervező: Mészáros Lajos



Szedres (1933),  
tervező: Müller Tibor



Mihályháza (1925)  
szobrász: Schneider Géza

## források:

- Isten Kardja – hősök emléke. Budapest, 1916. Singer és Wolfner. VII, XI, XXXI, XXXII, XLIII, XLVII, LXV, számú rajzok
- [http://hu.wikipedia.org/wiki/Hősök\\_Emlékét\\_Megörökítő\\_Országos\\_Bizottság](http://hu.wikipedia.org/wiki/Hősök_Emlékét_Megörökítő_Országos_Bizottság)  
Utoljára látogatva:2014.04.22.
- Magyar Iparművészet. 1915, 18. évf./2. szám, 82.a., 105. o.
- Magyar Iparművészet. 1915, 18. évf./4. szám, 192–193.o.
- Magyar Iparművészet. 1915, 18. évf./6. szám, 291.o.
- Fotók: [http://www.geod.bme.hu/staff\\_h/varga/foto/vh1/vh1.html](http://www.geod.bme.hu/staff_h/varga/foto/vh1/vh1.html)